

MATURA 2016

PJESA I		<i>Prindërit dhe shkolla</i>
Pyetja 1	B	1 pikë
Pyetja 2	B	1 pikë
Pyetja 3	A	1 pikë
Pyetja 4	B	1 pikë
Pyetja 5	D	1 pikë
Pyetja 6	A	1 pikë
Pyetja 7	C	1 pikë

Pyetja 8 2 pikë

Argumentet:

1. *Penalizimi (ndëshkimi) i prindërve largon përgjegjësinë nga nxënësi.*
Shembull: *Ata kurrë nuk do të mësojnë të përmbushin afatet apo të përballen me pasojat që vinë, nëse nuk kanë realizuar detyrimet që kanë.*
2. *Penalizimi (ndëshkimi) i prindërve dëmton marrëdhëniet midis shkollës dhe familjes.*
Shembull: *Megjithatë, nëse shkollat kanë aftësinë të penalizojnë prindërit për dështimet e fëmijëve, qofshin këto akademike apo të sjelljes, atëherë shkolla dhe prindërit mund të kthehen lehtësisht në kundërshtarë të njëri-tjetrit. Nëse kjo ndodh, atëherë ata që do të vuajnë do të jenë nxënësit.*

OSE

Shkollat, që kanë arritur rezultate të larta në provimet kombëtare, kanë nxënës me prindër jashtëzakonisht të përfshirë.

3. *Penalizimi (ndëshkimi) i prindërve është thujse i pamundur për t'u zbatuar.*
Shembull: *Për më tepër, veç gjobave, nuk ka realisht rrugë efektive për ndëshkimin e prindërve.*

OSE

Nëse prindërit nuk i paguajnë dhe mungesat vazhdojnë, atëherë ata mund të dënohen edhe me burg.

OSE

Nëse prindërit sigurohen që fëmijët të arrijnë në kohën e duhur në shkollë çdo mëngjes, ata nuk mund ta dinë se fëmijët dalin nga dera e pasme e shkollës dhe largohen.

- 1 pikë** Nëse zbulon një argument.
1 pikë Nëse gjen një shembull në funksion të tij.
0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 9 **2 pikë**

Antiteza : Prindërit janë përgjegjës për arritjet e fëmijëve të tyre në shkollë.

Kundërargumenti:

- Prindërit duhet të kontrollojnë se sa kohë kalojnë fëmijët duke parë televizor, duke dërguar mesazhe apo luajtur në kompjuter.
- Prindërit kanë detyrim të kontrollojnë nëse fëmijët i kanë bërë detyrat e shtëpisë.

- 2 pikë** Nëse identifikon antitezën.
1 pikë Nëse identifikon vetëm një kundërargument
0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.
-

Pyetja 10 **2 pikë**

Përgjegjësitë:

- të marrin nën kontroll afatet,
- të kontrollojnë kohën që kalojnë para TV, kompjuterit,
- të përballen me pasojat kur nuk janë korrektë,
- të përmbushin detyrimet.

- 2 pikë** Nëse identifikon dy përgjegjësi.
1 pikë Nëse identifikon vetëm një përgjegjësi.
0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.
-

Pyetja 11 (a) **1 pikë**

Qëllimi i përdorimit të fjalisë pyetëse:

- Përfshin edhe lexuesin.
- Përfshin lexuesit duke i bërë ata pjesë të problemit.
- U drejtohet lexuesve drejtpërsëdrejti (përdorimi i përemrit ju).
- Siguron dinamizëm, lexuesi bëhet aktiv, pjesëmarrës.
- Orienton lexuesin për mënyrën e perceptimit të argumentit.

- 1 pikë** Nëse tregon qëllimin e përdorimit të fjalisë pyetëse në paragrafin e dytë.
0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.
-

Pyetja 11 (b) 1 pikë

Model përgjigjeje

- Autori u referohet rezultateve të provimeve kombëtare **për të ilustruar idenë e tij** se, sukcesi i një shkolle varet edhe nga marrëdhëniet e mira midis saj dhe prindërve.

OSE

- Për të ilustruar idenë se si ndikojnë në rezultatet e nxënësve gjithëpërfshirja e prindërve (harmonia, bashkëpunimi, mirëkuptimi, partneriteti).

1 pikë Nëse tregon se pse autori i referohet rezultateve të provimeve kombëtare.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11 (c) 2 pikë

Koha e foljeve: e tashme.

Arsyeja e përdorimit: siguron gjithëkohësinë, aktualitetin (tipike e teksteve argumentuese) siguron koherencën, problemi bëhet më prezent, më i afërt.

1 pikë Nëse gjen kohën e foljeve.

DHE

1 pikë Nëse tregon arsyen e përdorimit të kësaj kohe.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 12

2 pikë

Përgjigje e plotë

- a) Nëse marrëdhëniet midis shkollës dhe prindërve acarohen, pasojat do të bien mbi fëmijët. Mësuesit do të fajësojnë prindërit për mosangazhim dhe këta të fundit do të rrisin presionin mbi fëmijët e tyre.
- b) Në këtë mënyrë krijohet një klimë e pafavorshme si në shtëpi edhe në shkollë dhe kjo situatë e nderë, shton presionin mbi fëmijët duke ndikuar negativisht në progresin e tyre.

Përgjigje e pjesshme

- Fëmijët mund të ndodhen midis dy zjarresh.
- Prindërit mund të acarohen shumë me fëmijët.
- Krijohet një klimë jo e përshtatshme, jo e ngrohtë, jo e favorshme, jo mirëkuptuese, jo pozitive.
- Fëmijët ndodhen nën presion, nën trysni.
- Marrëdhëniet prind-fëmijë, tensionohen.

2 pikë

Nëse arsyeton në **mënyrë të plotë** pse autori mendon se ata që do të vuajnë janë fëmijët.

OSE

1 pikë

Nëse arsyeton në **mënyrë të pjesshme** pse autori mendon se ata që do të vuajnë janë fëmijët.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 13 **2 pikë**

Model përgjigjeje

- Paragrafi i fundit përbëhet nga një fjali e vetme.
- Në këtë paragraf përmbyllës kemi konkluzionin e autorit mbi çështjen që mbron
- Paragrafi i fundit përmbledh edhe njëherë argumentet, duke rimarrë tezën.
- Paragrafi i fundit kundërshton antitezën, duke sjellë në mënyrë indirekte tezën.
- Paragrafi i fundit e lë çështjen të hapur për lexuesin.
- Paragrafi përmbyllës është koherent me paragrafët e mësipërm dhe koherenca sigurohet përmes konektorit *si përfundim*.

2 pikë Nëse tregon **dy** të veçanta strukturore të paragrafit V.

1 pikë Nëse tregon vetëm **një** të veçantë të strukturës të paragrafit V.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

PJESA II

Homeri

Iliada

Pyetja 14 **A** **1 pikë**

Pyetja 15 **C** **1 pikë**

Pyetja 16 **A** **1 pikë**

Pyetja 17 **C** **1 pikë**

Pyetja 18 **D** **1 pikë**

Pyetja 19 **B** **1 pikë**

Pyetja 20

3 pikë

Motivet:

- Fati i paracaktuar,
- Vullneti i lirë,
- Ndjekja e lavdisë,
- Krenaria (te shkojë në betejë dhe të luftojë. S'ka hero të përlulur),
- Dashuria (për familjen, gruan).

Ilustrime:

- **Fati i paracaktuar:** *Por meqë zotat këto punë të liga/kështu i shestuan, e nuk di a kthehem ndër ta prapë e gjallë, apo e shkrojtën zotat, se të dyve Zeusi/ këtë fat të zi na e preu,*
- **Ndjekja e lavdisë:** *se po më digjet shpirti/me padurim t'u shkoj në ndihmë trojanëve*
- **Dashuria:** *me njerëzit t'piqem dhe me gruan e dashur,*
- **Krenaria:** *se po më digjet shpirti/me padurim.*

2 pikë

Nëse identifikon dy motive.

DHE

1 pikë

Nëse ilustron me shembuj njërin prej tyre.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

@maturoshitetere

Pyetja 21 (a)

3 pikë

Model përgjigjeje

Elena ndihet e penduar, e shqetësuar, e dërrmuar, e zhgënjyer, e turpëruar, e poshtëruar.

Arsyeja: Ajo e neverit **veten e saj**, e urren për çfarë ka bërë. Ajo e kupton se marrëdhënia e saj me Paridin ka shkaktuar shumë mynxyra, shkatërrime, vdekje, vuajtje.

Ilustrimi: *Të poshtrës bushtër, Atë ditë që nëna posa më lindi/ të më kishte flakur nga prehri i saj, Ky s'ka zemër/as shpirt kreshnik e as do të ketë në të ardhmen,/e shpejt besoj se ka për t'i larë gjynahet.*

1 pikë Nëse tregon si shfaqet gjendja shpirtërore e Elenës.

DHE

1 pikë Nëse tregon arsyen e kësaj gjendjeje.

DHE

1 pikë Nëse e mbështet mendimin me ilustrime nga fragmenti.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 21 (b) **3 pikë**

Model përgjigjeje

Paridi portretizohet si një burrë i dobët, pa vullnet, pa shpirt luftarak, që s'ka ndjesinë turpit e as mërisë. Ai është: frikacak, i mefshtë, i paturp, pa zemër. Paridi rri në shtrat dhe fle (*Por tunde këtë, që të nxitojë edhe vetë*).

Hektori: I zoti, fisnik, i ka dalë për zot vendit të tij, i qartë në idetë dhe veprimet e tij, i vendosur, luftarak.

Funksioni i kësaj përballjeje: theksohet lartësohet figura e Hektorit, heroit të Antikitetit, madhështia e heroit epik.

OSE

- Ky kontrast thekson idenë e autorit për heroin antik.

2 pikë Nëse shpjegon kontrastin midis Paridit dhe Hektorit, duke theksuar çfarë i dallon në këtë fragment.

OSE

1 pikë Nëse ndalet vetëm në një nga personazhet, Hektorin ose Paridin dhe nuk tregon nga buron kontrasti.

DHE

1 pikë Nëse shpjegon funksionin e përdorimit të kontrastit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 22

2 pikë

Përgjigje e plotë

- Imazhi që krijohet, është ai i gruas që gjykon veten tepër ashpër, ndjen neveri dhe kjo theksohet përmes fjalës **bushtër** që përforcohet nga dy figurat e sintaksës poetike: **inversioni** – që përforcon dhe **elipsa** që ngjesh mendimin.

OSE

- **Përdorimi i inversionit:** ndryshimi i rendit të fjalëve thekson gjendjen emocionale të Helenës. Theksi bie mbi mbiemrin të *poshtrës*, që ka dalë para emrit *bushtër*. Nga ana tjetër mungesa e foljes, **elipsa**, sjell ngjeshje të mendimit, duke theksuar sërish pendimin e Helenës për mënyrën se si rrodhën ngjarjet. Vetë vargu mbart shumë pendim, dëshpërim deri në neverinë që Helena ka për veten e saj.

Përgjigje e pjeshme

- Inversioni, thekson gjendjen emocionale të personazhit.
- Elipsa, mungon folja.
- Vargu mbart shumë dëshpërim, pendim, zhgënjim.

2 pikë

Nëse komenton vargjet bazuar në dy figurat e sintaksës poetike.

OSE

1 pikë

Nëse komenton duke u bazuar vetëm në një figurë të sintaksës poetike ose jep idenë e imazhit që ky varg përcjell.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 23

3 pikë

Fati i paracaktuar: Grekët besonin se fati i heronjve varej nga ajo çfarë zotat kishin vendosur për ta. Jeta dhe vdekja e tyre varej nga vullneti i zotave. Megjithatë, në këtë këngë duket qartë se, pavarësisht vullnetit të zotave, njerëzit marrin zgjedhje të rëndësishme. Hektori e di që fati i tij varet nga ajo çfarë zotat kanë vendosur për të, megjithatë ai sërish shkon në betejë nga e cila mund të dalë i humbur.

OSE

- Grekët besonin se ishin perënditë që paracaktonin fatin. Kështu Elena beson se asaj, ashtu sikurse edhe Paridit, Zeusi u caktoi turpin që do t'u këndohet brez pas brezi.
Hektori beson se mund të mos kthehet i gjallë, pasi mund vritet në luftë, pasi kështu e kanë shkruar zotat.

➤ **Ilustrime**

*e nuk di a kthehem
ndër ta prapë e gjallë, apo e shkrojtën zotat
nga duart e akejve shpejt të bie i vdekur”.*

*se të dyve Zeusi
këtë fat të zi na e preu, e turpi ynë
do të këndohet në breznitë e ardhshme”.*

1 pikë

Nëse analizon konceptin e grekëve të vjetër në lidhje me fatin.

DHE

2 pikë

Nëse jep dy ilustrime nga fragmenti.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 24

1 pikë

MATURA SHTETËRORE

Hektori shfaqet kaq i papërmbajtur për të mbrojtur qytetin e tij, pasi ai është hero i Antikitetit dhe në të mishërohen të gjitha virtytet e një heroi të tillë: vendosmëria, pathyeshmëria, vetëmohimi dhe sakrifica për të mbrojtur lirinë e vendit dhe të familjes së tij. Edhe pse e di që mund të vdesë, nderi i tij është në fushë të betejës.

OSE

Si hero i Antikitetit, për të ishte e paimagjinueshme humbja e nderit dhe krenarisë së burrit.

1 pikë Nëse tregon pse Hektori mbron vendin e tij, pavarësisht pasojave.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë, jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

@matura.shtetere

Pyetja 25 **8 pikë**

KRITERI I: SHTJELLIMI I IDESË **2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- shkruan një ese, ku argumenton se me cilin nga dy këndvështrimet është dakord,
- mban qartë një pozicion të dukshëm në zgjedhjen e bërë,
- përdor shembuj dhe arsye specifike për të mbështetur përgjigjen e dhënë, duke iu referuar përvojës personale ose edhe përvojave të të tjerëve,
- ka qartësi mendimi.

KRITERI II: ORGANIZIMI DHE STRUKTURA E ESESË **2 pikë**

1 pikë **Struktura e esesë**

- respekton elementet e strukturës së esesë:
 - hyrjen,
 - zhvillimin (argumentin/argumentet),
 - përfundimin.

1 pikë **Organizimi i esesë**

- organizim logjik, ku shfrytëzohen teknika të tilla, si: koherenca dhe unifikimi i paragrafëve (lidhja logjike mes paragrafëve, kalimi në mënyrë të natyrshme nga njëri paragraf te tjetri).

KRITERI III: STILI DHE ORIGJINALITETI **2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- përmes gjuhës që përdor, krijon një përshtypje të përgjithshme për atë që do të shprehë,
- shprehet me një gjuhë eseistike,
- ka fjalor të pasur,
- ka stil original.

KRITERI IV: SAKTËSIA GJUHËSORE **2 pikë**
(1 pikë sintaksa dhe 1 pikë drejtshkrimi)

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- strukturon qartë përgjigjen nga pikëpamja gramatikore,
- ndërton fjali të sakta dhe të qarta,
- përdor fjali që variojnë në modele, gjatësi dhe ritëm,
- ka saktësi drejtshkrimore.